

Multiplitera parenteser

Vanlig parentesmultiplikation

När man multiplicerar två parenteser multiplicerar man varje term i den första parentesen med varje term i den andra parentesen. Ex:

$$\begin{aligned}(x + 2)(x - 3) &= x \cdot x + x \cdot (-3) + 2 \cdot x + 2 \cdot (-3) \\ &= x^2 - 3x + 2x - 6 \\ &= x^2 - x - 6\end{aligned}$$

Övningar

- a) $(x + 1)(x + 2)$ c) $(y - 3)(y + 1)$ e) $(t + 2)(3t - 1)$
b) $(x + 3)(x - 10)$ d) $(2x - 2)(x - 3)$ f) $(2x + 3y)(3x + 2y)$

Konjugatregeln

Om man multiplicerar samman $(x - 3)(x + 3)$ så kommer två termer att ta ut varandra:

$$(x - 3)(x + 3) = x \cdot x + x \cdot 3 - 3 \cdot x - 3 \cdot 3 = x^2 - 9$$

Detta lär vi oss som en regel, **konjugatregeln**. Notera att det är samma termer i båda parenteserna. Det är bara tecknet som skiljer. Om man multiplicerar två *konjugatuttryck* blir resultatet alltså kvadraten på första termen minus kvadraten på andra termen.

Vi testar med $(2x + 1)(2x - 1)$. Termerna i båda parenteserna är lika bortsett från ett tecken. Alltså kan vi använda konjugatregeln. Kvadraten av första är $(2x)^2 = 4x^2$ och kvadraten på andra är $1^2 = 1$. Alltså är

$$(2x + 1)(2x - 1) = 4x^2 - 1$$

Övningar

I alla uppgifter skall konjugatregeln användas!

- a) $(x + 1)(x - 1)$ c) $(2y + 2)(2y - 2)$ e) $(t + 2)(t - 2)$
b) $(x + 10)(x - 10)$ d) $(a + b)(a - b)$ f) $(t + 2)(2 - t)$

Första kvadreringsregeln

Om man istället multiplicerar två helt lika parenteser $(x+3)^2 = (x+3)(x+3)$ kommer "mitten-termerna" att förstärka varandra:

$$(x+3)^2 = (x+3)(x+3) = x \cdot x + x \cdot 3 + 3 \cdot x + 3 \cdot 3 = x^2 + 6x + 9$$

Regeln lyder nu: Första termen i kvadrat + dubbla produkten + andra termen i kvadrat. Vi testar med $(2x+1)^2$. Första termen i kvadrat är $(2x)^2$, dubbla produkten $2 \cdot 2x \cdot 1 = 4x$ och andra termen i kvadrat $1^2 = 1$. Alltså är

$$(2x+1)^2 = 4x^2 + 4x + 1$$

Övningar

I alla uppgifter skall första kvadreringsregeln användas!

- a) $(x+1)^2$ c) $(2y+2)^2$ e) $(t^2+2)^2$
b) $(x+10)^2$ d) $(a+b)^2$ f) $(2t+1)(1+2t)$

Andra kvadreringsregeln

Det enda som är kvar är att multiplicerar två helt lika parenteser med ett minustecken i mitten. $(x-3)^2 = (x-3)(x-3)$ kommer "mitten-termerna" att förstärka varandra igen, men med minustecken denna gång:

$$(x-3)^2 = (x-3)(x-3) = x \cdot x + x \cdot (-3) - 3 \cdot x + (-3) \cdot (-3) = x^2 - 6x + 9$$

Regeln lyder nu: Första termen i kvadrat - dubbla produkten + andra termen i kvadrat. Observera att endast dubbla produkten har ett minustecken! Vi testar med $(2x-1)^2$. Första termen i kvadrat är $(2x)^2$, dubbla produkten $2 \cdot 2x \cdot 1 = 4x$ och andra termen i kvadrat $1^2 = 1$. Alltså är

$$(2x-1)^2 = 4x^2 - 4x + 1$$

Övningar

I alla uppgifter skall andra kvadreringsregeln användas!

- a) $(x-1)^2$ c) $(2y-2)^2$ e) $(t^2-2)^2$
b) $(x-10)^2$ d) $(a-b)^2$ f) $(2t-1)(1-2t)$

Blandade övningar

Där det går skall konjugatregeln eller någon av kvadreringsreglerna användas.

1.

a) $(x - 1)(x + 3)$ c) $(3y + 1)(3y - 1)$ e) $(t - 2)^2$
b) $(x + 2y)^2$ d) $(5x + 1)^2$ f) $(2t - 1)(2t - 1)$

2.

a) $(x - 4)(x + 4)$ e) $(3x + 2y)(3x - 2y)$ i) $(3 + 2t)(3 + 2t)$
b) $(x - 4)(x - 4)$ f) $(2x + 3y)(2x + 3y)$ j) $(3 - 2t)(3 + 2t)$
c) $(x + 4)(x + 4)$ g) $(2x + 3y)(3x - 2y)$ k) $(3 - 2t)^2$
d) $(x + 4)(y + 4)$ h) $(2x - 3y)(2x + 3y)$ l) $(3 + 2t)(2 + 3t)$

Facit

Vanlig parentesmultiplikation

- a) $x^2 + 3x + 2$ c) $y^2 - 2y - 3$ e) $3t^2 + 5t - 2$
b) $x^2 - 7x - 30$ d) $2x^2 - 8x + 6$ f) $6y^2 + 13xy + 6x^2$

Konjugatregeln

- a) $x^2 - 1$ c) $4y^2 - 4$ e) $t^2 - 4$
b) $x^2 - 100$ d) $a^2 - b^2$ f) $4 - t^2$

Första kvadreringsregeln

- a) $x^2 + 2x + 1$ c) $4y^2 + 8x + 4$ e) $t^4 + 4t^2 + 4$
b) $x^2 + 20x + 100$ d) $a^2 + 2ab + b^2$ f) $4t^2 + 4t + 1$

Andra kvadreringsregeln

Jämför svaren på dessa uppgifter med svaren på föregående styckes uppgifter.

- a) $x^2 - 2x + 1$ c) $4y^2 - 8x + 4$ e) $t^4 - 4t^2 + 4$
b) $x^2 - 20x + 100$ d) $a^2 - 2ab + b^2$ f) $-4t^2 + 4t - 1$

Blandade övningar

1.
a) $x^2 + 2x - 3$ c) $9y^2 - 1$ e) $t^2 - 4t + 4$
b) $x^2 + 4xy + 4y^2$ d) $25x^2 + 10x + 1$ f) $4t^2 - 4t + 1$
2.
a) $x^2 - 16$ e) $9x^2 - 4y^2$ i) $9 + 12t + 4t^2$
b) $x^2 - 8x + 16$ f) $4x^2 + 12xy + 9y^2$ j) $9 - 4t^2$
c) $x^2 + 8x + 16$ g) $-6y^2 + 5xy + 6x^2$ k) $9 - 12t + 4t^2$
d) $xy + 4x + 4y + 16$ h) $4x^2 - 9y^2$ l) $6t^2 + 13t + 6$